

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T

Datum: 18. mart 2010.

Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 18. marta 2010.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

S POVJERLJIVIM I EX PARTE (OPTUŽENI) DODATKOM A

**ODLUKA PO ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA ODOBRENJE DA PODNESE
DOPUNU SPISKA DOKAZNIH PREDMETA NA OSNOVU PRAVILA 92TER**

Tužilaštvo:

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi:

g. Radovan Karadžić

Imenovani branilac:

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po “Zahtjevu tužilaštva za odobrenje da podnese dopunu spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 92ter s povjerljivim Dodatkom A, javnim Dodatkom B i povjerljivim i *ex parte* Dodatkom C”, dostavljenom 14. decembra 2009. godine (dalje u tekstu: Zahtjev), i ovim donosi odluku po njemu.

I. Kontekst i podnesci

1. Dana 18. maja 2009. godine tužilaštvo je dostavilo “Podnesak na osnovu pravila 65ter(E)-(iii)” (dalje u tekstu: Prvobitni spisak dokaznih predmeta), s djelimično povjerljivim Dodatkom III, koji je sadržavao spisak dokaznih predmeta koje je ono namjeravalo da predloži za uvrštavanje u spis u ovom postupku. Dana 8. oktobra 2009. godine Pretresno vijeće je donijelo “Odluku o primjeni pravila 73bis”, kojom je naložilo tužilaštvu da dostavi revidirani spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter nakon što ukloni one dokazne predmete koji su povezani sa 62 svjedoka izbrisana sa spiska svjedoka.¹ U skladu s tom odlukom, tužilaštvo je 19. oktobra 2009. godine dostavilo “Podnesak kojim tužilaštvo dostavlja svoj revidirani spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, s povjerljivim Dodatkom A” (dalje u tekstu: Revidirani spisak dokaznih predmeta).

2. Tužilaštvo u Zahtjevu traži odobrenje Pretresnog vijeća da izmijeni svoj Revidirani spisak dokaznih predmeta. Konkretno, tužilaštvo traži odobrenje da doda 737 predloženih dokaznih predmeta navedenih u Dodatku A i Dodatku C i da za 15 dokaznih predmeta navedenih u Dodatku B promijeni brojeve pod kojima se oni vode na spisku na osnovu pravila 65ter. Tužilaštvo navodi da će mu unošenje tih izmjena u njegov spisak dokaznih predmeta “omogućiti da predoči kompletniju zbirku materijala koji je relevantan i ima dokaznu vrijednost za navode u Optužnici”, te da se time neće nanijeti šteta optuženom budući da se “ovaj zahtjev podnosi znatno prije nastavka suđenja”.²

¹ Odluka o primjeni pravila 73bis, 8. oktobar 2009. godine, par. 10.

² Zahtjev, par. 1.

3. Kako navodi tužilaštvo, dodatni predloženi dokazni predmeti koje ono traži da uvrsti u svoj spisak dokaznih predmeta spadaju u barem jednu od šest različitih kategorija: (a) dokumenti na koje se upućuje u Pretpretresnom podnesku, u ranijim zahtjevima podnijetim na osnovu pravila 92*bis* i 92*quater* Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) ili u podnescima na osnovu pravila 92*ter* koje je tužilaštvo već podnijelo ili ih još priprema; (b) dokumenti na koje se upućuje u fusnotama izvještaja vještaka koje će tužilaštvo pozvati na osnovu pravila 94(B); (c) dokumenti koje je tužilaštvo pribavilo poslije 18. maja 2009. godine, kada je podnijelo svoj Prvobitni spisak dokaznih predmeta, ili oni za koje je prijevod mogao biti dobiven tek nakon tog datuma; (d) drugi dokumenti u koje je tužilaštvo dobilo uvid nakon što je 18. maja 2009. godine podnijelo spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65*ter*; (e) dokumenti koji su bili na Revidiranom spisku dokaznih predmeta, ali u drugačijoj verziji; i (f) dokumenti koji su bili na Revidiranom spisku dokaznih predmeta s drugačijim brojem dokaznog predmeta.³ Tužilaštvo zatim navodi nekoliko razloga za kasno dodavanje dokumenata koji spadaju u navedene kategorije.

4. Kao potkrepu svom Zahtjevu, tužilaštvo tvrdi da je “s dužnom revnošću odabralo da doda samo one dokumente koji imaju značajnu vrijednost u pogledu pitanja koja će vjerovatno biti sporna u ovom predmetu, kao što je rukovođenje i komandovanje snagama bosanskih Srba od strane optuženog ..., obaviještenost optuženog o kriminalnom ponašanju i učešće optuženog u udruženom zločinačkom poduhvatu”.⁴ Tužilaštvo, pored toga, navodi da su svi dokumenti čije dodavanje predlaže već objelodanjeni optuženom.⁵

5. U “Odgovoru na zahtjev tužilaštva da podnese dopunu spiska dokaznih predmeta”, podnijetom 21. januara 2010. godine (dalje u tekstu: Prvobitni odgovor), optuženi tvrdi da nema mogućnost da stvarno odgovori na Zahtjev uslijed odluke Službe za pravnu pomoć i pitanja pritvora Međunarodnog suda (dalje u tekstu: OLAD) da smanji sredstva njegovom timu odbrane. Nakon što je dobio dodatno vrijeme za dostavljanje odgovora, optuženi je 11. marta 2010. godine podnio “Drugi odgovor na zahtjev tužilaštva da podnese dopunu spiska dokaznih predmeta” (dalje u tekstu: Drugi odgovor),

³ Zahtjev, par. 7.

⁴ Zahtjev, par. 13.

⁵ Zahtjev, par. 14.

u kojem tvrdi da, iako “tužilaštvo nije pokazalo valjan razlog za dodavanje tih dokaznih predmeta kojima je raspolagalo prije roka za podnošenje spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter – kao što su slučajni propusti ili dalja analiza materijala”, on “ne misli da bi služilo pravdi da se tužilaštvu onemogući da doda dokumente na svoj spisak dokaznih predmeta”.⁶ Optuženi stoga navodi da on “u principu nema prigovora na Zahtjev”.⁷ Međutim, optuženi, “traži da Pretresno vijeće odgodi svoju odluku u vezi s dokumentima sadržanim u *ex parte* Dodatku C dok mu ti dokumenti ne budu objelodanjeni”.⁸

II. Mjerodavno pravo

6. Pravilo 54 Pravilnika je opšte pravilo koje Pretresnom vijeću daje ovlaštenje da izdaje naloge u fazi pripreme za suđenje. Pravilo 54 predviđa sljedeće:

Na zahtjev bilo koje strane ili *proprio motu*, sudija ili pretresno vijeće mogu izdavati naloge [...] koji su potrebni za vršenje istrage ili pripremu i vođenje suđenja.

7. Pravilo 65ter(E)(iii) predviđa, između ostalog, da tužilaštvo mora podnijeti spisak dokaznih predmeta koje namjerava da predloži u roku koji odredi pretpretresni sudija, a najmanje šest sedmica prije pretpretresne konferencije. Glavna svrha pravila 65ter(E)(iii) jeste da obezbjedi efikasnu pripremu izvođenja dokaza tokom suđenja i da omogući odbrani da pripremi izvođenje svojih dokaza.⁹ Ukoliko tužilaštvo traži da na svoj spisak dokaznih predmeta doda neke dokumente nakon isteka roka od šest sedmica prije pretpretresne konferencije, ako se Pretresno veće uvjeri da je to u interesu pravde, ono

⁶ Drugi odgovor, par. 2.

⁷ Drugi odgovor, par. 3.

⁸ Drugi odgovor, par. 4.

⁹ *Tužilac protiv Stanišića i Simatovića*, predmet br. IT-03-69-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za odobrenje da izmeni svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter (poverljivo), 8. maj 2008. godine, par. 5 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Stanišić i Simatović*). V. *Tužilac protiv Boškskog i Tarčulovskog*, predmet br. IT-04-82-T, Odluka po petom zahtjevu tužilaštva da izmjeni svoj spisak dokaznih predmeta i po drugom zahtjevu da briše svjedoke sa svog spisak svjedoka (povjerljivo), 20. april 2007. godine, par. 3 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Boškoski i Tarčulovski*).

može da primjeni svoje inherentno diskreciono ovlaštenje u vođenju pretresnog postupka i odobri takvo dodavanje.¹⁰

8. Prilikom primjene tog ovlaštenja, Pretresno vijeće ispituje da li je tužilaštvo iznijelo valjane razloge za svoj zahtjev i da li su dokumenti čije se dodavanje traži relevantni i u dovoljnoj mjeri značajni da bi to opravdalo njihovo naknadno dodavanje.¹¹ Pretresno vijeće može uzeti u obzir i druge faktore koji govore u prilog ili protiv traženog dodavanja dokumenata na spisak dokaznih predmeta,¹² uključujući i to da li je predloženi dokaz *prima facie* relevantan i ima li dokaznu vrijednost za optužbe kojima se optuženi tereti,¹³ složenost predmeta, istrage koje su u toku i prevođenje dokumenata i drugih materijala.¹⁴ Naposljetku, Pretresno vijeće mora pažljivo da uspostavi ravnotežu između eventualne dopune spiska dokaznih predmeta tužilaštva i adekvatne zaštite prava optuženih.¹⁵ To znači da se Pretresno vijeće mora uvjeriti da će izmjene spiska dokaznih predmeta u ovoj fazi postupka dati optuženom dovoljno obavještenja i neće štetno djelovati na njegovu mogućnost da se pripremi za suđenje.¹⁶

9. Pretresno vijeće ističe da postoji razlika između dodavanja dokumenta na spisak potencijalnih dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65ter Pravilnika i uvrštavanja u spis nekog dokumenta kao dokaznog predmeta u pravnom smislu riječi. Dodavanjem nekog dokumenta na spisak svojih dokaznih predmeta, tužilaštvo stavlja odbrani do znanja da namjerava da se na taj dokument pozove tokom suđenja, što odbrani omogućava da adekvatno pripremi izvođenje svojih dokaza. Pri odlučivanju da li da odobri dodavanje

¹⁰ *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR.73.1, Odluka po žalbama na odluku o prihvatanju materijala u vezi s Borovčaninovima ispitivanjem, 14. decembar 2007. godine (dalje u tekstu: Odluka po žalbama u predmetu *Popović i drugi*), par. 27; *Tužilac protiv Perišića*, predmet br. IT-04-81-PT, Odluka po zahtevu tužilaštva za odobrenje da podnese peti dopunski spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, s Dodatkom A (poverljivo), 29. august 2008. godine, par. 10 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Perišić*); *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. IT-98-29/1-T, Odluka po trećem zahtjevu tužilaštva da se odobri izmjena spiska dokaznih predmeta tužilaštva prema pravilu 65ter, 23. april 2007. godine, str. 3 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Dragomir Milošević*).

¹¹ Odluka po žalbi u predmetu *Popović i drugi*, par. 37; Odluka u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 6.

¹² Odluka u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 6.

¹³ Odluka u predmetu *Dragomir Milošević, Tužilac protiv Popovića i drugih*, Odluka po zahtjevima tužioca za odobrenje da izmijeni spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter i spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter (povjerljivo), 6. decembar 2006. godine, str. 7 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović i drugi*).

¹⁴ Odluka u predmetu *Popović i drugi*, str. 7.

¹⁵ Odluka u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 6.

¹⁶ Odluka u predmetu *Dragomir Milošević*, str. 3.

nekog konkretnog dokumenta na spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, Pretresno vijeće stoga ne mora da utvrđuje relevantnost i dokaznu vrijednost dokumenta na isti način kao što bi to učinilo kada bi odlučivalo o njegovom prihvaćanju na suđenju. Međutim, tužilaštvu ne treba odobriti da na spisak svojih dokaznih predmeta dodaje dokumente koji su očigledno irelevantni i čije bi uvrštavanje u spis stoga na kraju bilo odbijeno.¹⁷

III. Diskusija

10. Kao prvo, Pretresno vijeće konstatuje da je rok koji je pretpretresni sudija odredio za podnošenje spiska dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65ter bio 18. maj 2009. godine. Tužilaštvo je svoj Prvobitni spisak dokaznih predmeta podnijelo u tom roku i nije podnosilo zahtjeve da dopuni taj spisak sve do podnošenja ovog zahtjeva u decembru 2009. godine. Osim toga, zahtjev tužilaštva je podnjet posle pretpretresne konferencije održane 6. oktobra 2009. godine, znatno poslije isteka roka predviđenog pravilom 65ter, i čak poslije početka suđenja 26. oktobra 2009. godine.¹⁸

11. Ipak, Vijeće mora uzeti u obzir da je zahtjev podnjet poslije odgađanja pretresnog postupka nakon uvodne riječi tužilaštva, a otprilike dva i po mjeseca prije uvodne riječi optuženog 1. marta 2010. godine. Optuženi je, prema tome, imao period između podnošenja Zahtjeva i početka izvođenja dokaza da pregleda predložene dokumente i dalje se pripremi.

12. Pored tih okolnosti, pri odlučivanju da li je dodavanje predloženih dokaznih predmeta u interesu pravde, Vijeće će s posebnom pažnjom ispitati razloge koje je tužilaštvo navelo za kasno podnošenje svog zahtjeva, relevantnost svakog predloženog dokaznog predmeta za pitanja u ovom predmetu, datume kada je materijal objelodanjen optuženom, kao i broj i veličinu dodatnih predloženih dokaznih predmeta. Diskusija koja slijedi stoga je

¹⁷ Odluka u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 7; *Tužilac protiv Rasima Delića*, predmet br. IT-04-83-T, Odluka po hitnom zahtjevu tužilaštva da mu se odobri da izmijeni svoj spisak dokaznih predmeta, 17. oktobar 2007. godine, str. 4; Odluka u predmetu *Bošković i Tarčulovski*, par. 3.

¹⁸ V. Odluka u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 14. Mada je početak suđenja odlagan u više navrata, Pretresno vijeće je smatralo da je zahtjev tužilaštva podnjet u veoma kasnoj fazi postupka. (Suđenje je prvobitno zakazano za 10. mart 2008. godine, a tužilaštvo je zahtjev za izmjenu svog spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter podnijelo 26. februara 2008. godine).

podijeljena na sedam odjeljaka, prema razlozima koje je za svaki dokument tužilaštvo navelo za njegovo kasno dodavanje na spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter.

(i) Dokumenti greškom izostavljeni s Prvobitnog spiska dokaznih predmeta

13. Tužilaštvo traži da doda 317 dokumenata, navedenih u Dodatku A i Dodatku C Zahtjevu,¹⁹ za koje navodi da su naprosto greškom izostavljeni s Prvobitnog spiska dokaznih predmeta.²⁰ S obzirom na zaštitne mjere koje su trenutno na snazi, diskusija o tri dokumenta koji se povjerljivo i *ex parte* (za optuženog) opisuju u Dodatku C data je u povjerljivom i *ex parte* Dodatku A ovoj Odluci. Vijeće ovdje, međutim, konstatuje da su ta tri dokumenta već objelodanjena optuženom, suprotno njegovoj tvrdnji i da nijedan od njih nije duži od pet stranica. Ostalih 314 predloženih dokaznih predmeta u toj kategoriji obuhvataju, između ostalog, dokumente, fotografije, ljekarske potvrde i video-inserte relevantne za komandnu strukturu i rukovođenje srpskim snagama, izbore i politiku SDS-a, uslove u zatočeničkim objektima, propagandu, kao i izjave svjedoka i transkripte podnijete na osnovu pravila 92ter. Nakon što je pregledalo opise tih dokumenata koje je dostavilo tužilaštvo, Pretresno vijeće smatra da oni izgledaju generalno relevantni za pitanja u ovom predmetu.

14. Od 314 predloženih dokaznih predmeta u ovoj kategoriji, tužilaštvo za samo tri dokumenta konkretnije obrazlaže zašto su greškom izostavljeni s Prvobitnog spiska dokaznih predmeta.²¹ Ono takođe ne objašnjava zašto ni za jedan od tih dokumenata nije zatraženo da se dodaju na Prvobitni spisak dokaznih predmeta u ranijoj fazi, kao na primjer onda kada su objelodanjani optuženom. Većina tih dokumenata objelodanjena je optuženom

¹⁹ Zbog toga što je dokument koji je na spisku na osnovu pravila 65ter označen brojem 21668 javno objelodanjen optuženom shodno "Odluci po zahtjevu optuženog za objelodanjivanje povjerljivog i *ex parte* Dodatka C Zahtjevu tužilaštva za dozvolu da dopuni svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter", koju je Pretresno vijeće donijelo 20. januara 2010. godine, on je svrstan zajedno s drugim javno objelodanim dokumentima navedenim u Dodatku A koji su greškom izostavljeni s Prvobitnog spiska dokaznih predmeta.

²⁰ U ovu kategoriju je svrstan i jedan presretnuti razgovor koji je na spisku na osnovu pravila 65ter označen brojem 32720, za koji tužilaštvo nije navelo objašnjenje zašto je izostavljen.

²¹ Ta tri dokumenta su na spisku na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 21217, 21248 i 21250 i za njih se navodi da se u izvještajima vještaka koji su optuženom objelodanjani na početku postupka na njih upućuje ili da ih dopunjuju. Na dva ta dokumenta upućuje se u izvještaju vještaka Dorothee Hansen, ali greškom nisu u fusnotama navedeni s ERN brojevima. U trećem dokumentu se navodi pet ispravki u izvještaju vještaka Eve Tabeau i njemu previdom nije dodijeljen broj na spisku na osnovu pravila 65ter.

24. jula 2009. godine ili prije tog datuma, iako je 27 dokumenata objelodanjeno tek u oktobru ili decembru 2009. godine.

15. Vijeće prihvata da su neke greške neizbježne i da činjenica da su neki dokumenti greškom izostavljeni sa spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter nije sama po sebi razlog da se odbije njihovo naknadno uvrštavanje na taj spisak. Međutim, broj od 314 dokumenata nije zanemarljiv i Vijeće mora ocijeniti da li bi bilo pravično prema optuženom da se dozvoli da se ti dokumenti u ovoj fazi dodaju na spisak dokaznih predmeta tužilaštava na osnovu pravila 65ter. Što se tiče dokumenata objelodanjenih prije oktobra 2009. godine, Vijeće smatra da je optuženi bio dovoljno obaviješten da bi ti dokumenti mogli biti dio teze tužilaštva protiv njega, kao i da je imao dovoljno vremena da ih analizira. Što se tiče ostalih 27 dokumenata koji su objelodanjeni tek u oktobru ili decembru 2009. godine, Vijeće bi pri ocjenjivanju da li optuženi ima dovoljno vremena da ih analizira uzelo u obzir njihovu veličinu ili dužinu, kao i njihovu relevantnost za tezu tužilaštva. Za 23 dokumenta ono nije u mogućnosti da to učini, jer oni Vijeću nisu dostavljeni putem elektronskog sistema za vođenje suđenja (dalje u tekstu: sistem *e-court*) ili na drugi način. Međutim, imajući u vidu činjenicu da optuženi nije tvrdio da će njegova prava biti narušena dodavanjem tih dokumenata na spisak dokaznih predmeta, Pretresno vijeće se uvjerilo da je u interesu pravde da se dozvoli tužilaštvu da na svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter doda sve dokumente navedene u ovoj prvoj kategoriji. Ono stoga odobrava Zahtjev u dijelu koji se odnosi na 317 dokumenata, uvrštenih u prvu kategoriju.

(ii) Dokumenti čija je relevantnost utvrđena na osnovu dalje analize

16. Tužilaštvo traži da na svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter doda 122 dokumenta koji su dobijeni prije podnošenja Prvobitnog spiska dokaznih predmeta, ali za koje je tek kasnije, na osnovu "dalje analize", utvrđeno da su relevantni za njegovu tezu. Predloženi dokazni predmeti u ovoj kategoriji obuhvataju, između ostalog, video-snimke, karte, izvještaje, presretnute razgovore, pisma, naređenja i odluke, koji su relevantni za događaje za koje se optuženi tereti u Optužnici, kao i za navodno rukovođenje i komandovanje snagama bosanskih Srba i paravojnim jedinicama od strane optuženog.

Nakon što je pregledalo opise tih dokumenata koje je dostavilo tužilaštvo, Vijeće smatra da oni izgledaju generalno relevantni za pitanja u ovom predmetu.

17. Vijeće i ovdje smatra da, iako je možda neizbježno da se za neke dokumente otkrije da su relevantni za tezu tužilaštva tek u kasnoj fazi priprema za suđenje, takvi slučajevima treba da budu izuzetak, naročito kada tužilaštvo već dugo posjeduje dotične dokumente. Vijeće mora da ocijeni da li će biti pravično prema optuženom da se dozvoli da se 122 dokumenta svrstana u ovu kategoriju dodaju na spisak dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65ter u ovoj fazi. Većina od ta 122 dokumenta objelodanjena je optuženom prije jula 2009. godine. Međutim, 46 mu je objelodanjeno u oktobru ili novembru 2009. godine.

18. Kada je riječ o dokumentima koji su optuženom objelodanjeni prije oktobra 2009. godine, Vijeće smatra da je on, samim njihovim objelodanjivanjem, obaviješten da bi oni mogli biti dio teze tužilaštva protiv njega i da je imao dovoljno vremena da ih analizira. Što se tiče ostalih 46 dokumenata objelodanjenih tek u oktobru ili novembru 2009. godine, Vijeće bi pri ocjenjivanju da li optuženi ima dovoljno vremena da ih analizira trebalo razmotriti njihovu veličinu, odnosno dužinu, kao i njihovu relevantnost za tezu tužilaštva, ali nije u mogućnosti da to učini za 41 od tih dokumenata jer oni Vijeću nisu dostavljeni putem sistema *e-court* ili na drugi način. Međutim, imajući u vidu činjenicu da optuženi nije tvrdio da će njegova prava biti narušena dodavanjem tih dokumenata na spisak dokaznih predmeta, Pretresno vijeće se uvjerilo da je u interesu pravde da se dozvoli tužilaštvu da na svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter doda sve dokumente navedene u toj drugoj kategoriji. Ono stoga odobrava Zahtjev u dijelu koji se odnosi na 122 dokumenta uvrštenih u tu drugu kategoriju.

(iii) Dokumenti za koje je utvrđeno da su značajni nakon što su obavljani razgovori sa svjedocima ili nakon što je završen prijevod

19. Tužilaštvo traži da doda 16 dokumenata koji su dobijeni prije podnošenja Prvobitnog spiska dokaznih predmeta i za koje je naknadno utvrđeno da su relevantni nakon završetka prijevoda ili razgovora sa svjedocima obavljenim poslije podnošenja tog spiska. Predloženi dokazni predmeti u ovoj kategoriji obuhvataju, između ostalog, izvještaje,

memorandume, naređenja, članke i presretnute razgovore relevantne za događaje za koje se optuženi tereti u Optužnici, kao i za navodno rukovođenje i komandovanje snagama bosanskih Srba i paravojnim jedinicama od strane optuženog. Nakon što je pregledalo opise tih dokumenata koje je dostavilo tužilaštvo, Pretresno vijeće smatra da oni izgledaju generalno relevantni za pitanja u ovom predmetu.

20. Vijeće prihvata da mogu postojati okolnosti, kao što je odsustvo prijevoda dokumenata ili činjenica da se razgovori sa svjedocima još uvijek obavljaju, u kojima tužilaštvo može utvrditi relevantnost nekog konkretnog dokumenta za svoju tezu tek nakon što je podnijelo svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter. Svi dokumenti navedeni u ovoj kategoriji objelodanjeni su optuženom prije podnošenja Zahtjeva i većina je objelodanjena u julu 2009. godine ili prije tog datuma, čime je on obaviješten da će ti dokumenti vjerovatno biti dio teze tužilaštva protiv njega. Međutim, šest dokumenata je objelodanjeno tek u oktobru 2009. godine. Vijeće smatra da je taj broj ograničen i da je kasno objelodanjivanje tih dokumenata možda bilo neizbježno ukoliko je njihovu relevantnost za ovaj postupak tužilaštvo utvrdilo tek nakon što je dobilo prijevode ili zbog razgovora koji su tek tada obavljani sa svjedocima. U tim okolnostima, Pretresno vijeće se uvjerilo da dodavanje tih dokumenata neće naškoditi optuženom, te odobrava Zahtjev u dijelu koji se odnosi na 16 dokumenata uvrštenih u tu treću kategoriju.

(iv) Dokumenti dobijeni neposredno prije podnošenja Prvobitnog spiska dokaznih predmeta

21. Tužilaštvo traži da doda 61 dokument²² koji je dobilo neposredno prije podnošenja Prvobitnog spiska dokaznih predmeta. Predloženi dokazni predmeti u ovoj kategoriji obuhvataju, između ostalog, naređenja, pisma, odluke, izvještaje, sporazume i video-snimke relevantne za događaje za koje se optuženi tereti u Optužnici, kao i za navodno rukovođenje i komandovanje od strane optuženog. Sve te dokumente tužilaštvo je dobilo najviše tri mjeseca prije podnošenja Prvobitnog spiska dokaznih predmeta. Iako je tužilaštvo moglo ranije tražiti dodavanje tih dokumenata, Pretresno vijeće se uvjerilo da dobijanje tih dokumenata neposredno prije podnošenja Prvobitnog spiska dokaznih predmeta može predstavljati valjan razlog za zahtjev da se oni dodaju na taj spisak u kasnijoj fazi. Nakon što

²² S obzirom na datume kada je tužilaštvo dobilo dokumente 21996, 21998, 45418 i 45419, oni će biti svrstani u ovu kategoriju, a ne u prethodnu.

je pregledalo opise tih dokumenata koje je dostavilo tužilaštvo, Vijeće smatra da oni izgledaju generalno relevantni za pitanja u ovom predmetu.

22. Većina od tog 61 dokumenta objelodanjena je optuženom u julu 2009. godine, čime je on obaviješten da će ti dokumenti vjerovatno biti dio teze tužilaštva protiv njega. Međutim, 16 dokumenata je objelodanjeno tek u oktobru 2009. godine, više od pet mjeseci nakon što ih je tužilaštvo dobilo. Vijeće mora da razmotri da li će biti pravično prema optuženom da se dozvoli dodavanje tih 16 dokumenta na spisak dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65ter u ovoj fazi postupka. Međutim, kako Vijeću ni u ovom slučaju nije dostavljen nijedan od tih dokumenata putem sistema *e-court* ili na drugi način, te kako tužilaštvo nije navelo njihovu veličinu, Vijeće ne može dati potrebnu ocjenu koliko je to pravično prema optuženom. Međutim, imajući u vidu činjenicu da optuženi nije imao prigovora na dodavanje tih dokumenata, Pretresno vijeće smatra da njegova prava neće biti narušena njihovim dodavanjem na spisak. Vijeće stoga odobrava Zahtjev u dijelu koji se odnosi na 16 dokumenta uvrštenih u ovu četvrtu kategoriju.

(v) Dokumenti dobijeni nakon podnošenja Prvobitnog spiska dokaznih predmeta

23. Tužilaštvo traži da doda 45 dokumenata²³ koje je dobilo neposredno poslije podnošenja Prvobitnog spiska dokaznih predmeta. Predloženi dokazni predmeti u ovoj kategoriji obuhvataju, između ostalog, naređenja, izvještaje, članke, dnevničke zabilješke, fotografije, karte, video-snimke i dokaze koji se podnose na osnovu pravila 92ter, koji su relevantni za događaje za koje se optuženi tereti u Optužnici i za navodnu upoznatost optuženog s tim događajima ili njegovu umiješanost u njih. Pretresno vijeće prihvata da dobijanje relevantnih novih dokumenata poslije podnošenja spiska dokaznih predmeta može predstavljati valjan razlog za dodavanje tih dokumenata na taj spisak u kasnijoj fazi. Nakon što je pregledalo opise tih dokumenata koje je dostavilo tužilaštvo, Vijeće smatra da oni izgledaju generalno relevantni za pitanja u ovom predmetu.

24. Od 45 dokumenata u ovoj kategoriji, 41 još nije dostupan u elektronskom sistemu za vođenje suđenja. Bez pristupa tim dokumentima, Pretresno vijeće ne može detaljnije ispitati

²³ S obzirom na datume kada je tužilaštvo dobilo dokumente 21320, 21321, 21436, 21957, 21959, 21960, 21961 i 45372, oni će biti svrstani u ovu kategoriju, a ne u prethodnu.

njihovu prirodu, relevantnost i veličinu. Iako tri od četiri dokumenta koji su dostupni u elektronskom sistemu za vođenje suđenja imaju znatan broj stranica, njihov broj je ograničen. Osim toga, većina dokumenata je optuženom objelodanjena u julu 2009. godine, čime je on obaviješten da će ti dokumenti vjerovatno biti dio teze tužilaštva protiv njega. Imajući u vidu te okolnosti, kao i činjenicu da optuženi nema prigovora, Pretresno vijeće se uvjerilo da dodavanje tih dokumenata neće naškoditi optuženom. Vijeće stoga odobrava Zahtjev u dijelu koji se odnosi na 45 dokumenata uvrštenih u ovu petu kategoriju.

(vi) Dokumenti već uvršteni u Prvobitni ili Revidirani spisak dokaznih predmeta u drugačijem formatu

25. Tužilaštvo traži da doda 174 dokumenta, za koje tvrdi da su drugačije verzije dokaznih predmeta već uvrštenih u Prvobitni ili Revidirani spisak dokaznih predmeta, kojima je potrebno dodijeliti dodatne brojeve na spisku na osnovu pravila 65ter. Predloženi dokazni predmeti u ovoj kategoriji obuhvataju izjavu svjedoka, video-snimke i presretnute razgovore, koji se dostavljaju u novom ili drugačijem formatu u odnosu na verzije uvrštene u Prvobitni ili Revidirani spisak dokaznih predmeta. Nakon što je pregledalo opise tih dokumenata koje je dostavilo tužilaštvo, Vijeće smatra da oni izgledaju generalno relevantni za pitanja u ovom predmetu.

26. Bez naznake o tome koji su to dokumenti na Prvobitnom ili Revidiranom spisku dokaznih predmeta čije nove verzije predstavljaju ta 174 dokumenta, Vijeće ne može ocijeniti u kojoj mjeri su te nove verzije zaista samo kopije, u jasnijem ili razumljivijem obliku, ranijih verzija. Ipak, ono mora poći od toga da ti dokumenti ne sadrže nove ili dodatne dokaze u odnosu na one sadržane u dokumentima ranije uvrštenim u Prvobitni ili Revidirani spisak dokaznih predmeta. Iako su mnoge od tih novih verzija objelodanjene optuženom u decembru 2009. godine, što znači vrlo kasno u toku postupka, Pretresno vijeće ih ne smatra dodatnim dokumentima i konstatuje da je optuženi imao dovoljno obavještenja da će tužilaštvo tražiti da se pozove na sadržinu tih dokumenata u svojoj tezi protiv njega. Pretresno vijeće stoga odobrava Zahtjev u dijelu koji se odnosi na 174 dokumenta uvrštenih u ovu šestu kategoriju.

(vii) Dokumenti s revidiranim brojevima na spisku na osnovu pravila 65ter

27. Tužilaštvo traži da izmijeni brojeve na osnovu pravila 65ter za 17 video-inserata, presretnute razgovore i jednu izjavu svjedoka, koji su navedeni u Dodatku A i Dodatku B Zahtjevu, za koje tvrdi da su relevantni za događaje za koje se optuženi tereti u Optužnici i za navodnu upoznatost optuženost s tim događajima ili njegovu umiješanost u njih. Nakon što je pregledalo opise tih dokumenata koje je dostavilo tužilaštvo, Vijeće smatra da oni izgledaju generalno relevantni za pitanja u ovom predmetu.

28. Tužilaštvo je kao razlog za izmjenu brojeva na spisku na osnovu pravila 65ter za dokumente već navedene na Prvobitnom ili Revidiranom spisku dokaznih predmeta navelo nastojanje da svaki dokument bude označen brojem u skladu sa tužiočevim sistemom kategorizacije dokaznih predmeta.²⁴ Vijeće smatra da je revidiranje brojeva na spisku na osnovu pravila 65ter radi veće jasnoće za strane u postupku dovoljan razlog za izmjenu spiska na osnovu pravila 65ter, pod uslovom da optuženi bude upoznat s tim koji su raniji, a koji novi brojevi. U tim okolnostima, kao i zato što su ti dokumenti već bili uvršteni u spisak dokaznih predmeta tužilaštva, Pretresno vijeće ih ne smatra dodatnim dokumentima i uvjereno je da izmjena brojeva na spisku na osnovu pravila 65ter neće nanijeti štetu optuženom. Vijeće stoga odobrava Zahtjev u dijelu koji se odnosi na 17 dokumenata uvrštenih u ovu sedmu kategoriju.

IV. Dispozitiv

29. Iz gorenavedenih razloga, te na osnovu članova 20(1) i 21(4)(b) Statuta i pravila 54 i 65ter Pravilnika, Pretresno vijeće ovim

ODOBRAVA tužilaštvu da dopuni svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, uključujući i tri dokumenta navedena u povjerljivom i *ex parte* Dodatku C; i

NALAŽE tužilaštvu da do 31. marta 2010. godine dostavi konsolidovani spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, koji će uključivati sve predložene dokazne predmete navedene na Revidiranom spisku dokaznih predmeta i one dodate u skladu s ovom Odlukom, kao i sve postojeće izjave svjedoka i

²⁴ Zahtjev, par. 12.

transkripte koji su već prihvaćeni ili koji će, na osnovu pravila 92bis, ter i quater, biti predloženi za prihvatanje, te da se postara da svi dokumenti na novom spisku na osnovu pravila 65ter budu dostupni Vijeću putem sistema *e-court*.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je tekst na engleskom jeziku mjerodavan.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 18. marta 2010. godine
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]